

INGLIZ TILINI O‘QITISHDA OG‘ZAKI NUTQ KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA SHADOWING TA‘LIM TEXNOLOGIYASINING O‘RNI

Bolbekova Ug‘iloy Jaloliddinovna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti o‘qituvchisi

THE ROLE OF SHADOWING EDUCATIONAL TECHNOLOGY IN DEVELOPING ORAL SPEAKING COMPETENCE IN ENGLISH TEACHING

Bolbekova Ugiloy Jaloliddinovna
Teacher in Samarkand Institute of Economic and Service

ugiloybolbekova@gmail.com
[https://orcid.org/
0044-0014-0024-1022](https://orcid.org/0044-0014-0024-1022)

РОЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗВИТИИ УСТНОЙ ГОВОРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Болбекова Угилой Джалолиддиновна
*Преподаватель Самаркандского института экономики и
сервиса*

Annotatsiya: Bu maqola bugungi kunda xorijiy tillarning har bir sohada muhimligi hamda ingliz tili o‘qitishda og‘zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirish haqida tilshunoslar nazariy qarashlari keltirilgan va xorijiy tilni o‘qitishda gapirish va tinglab tushunish ko‘nikmalari muhim o‘rni haqida ma‘lumot berilgan. Og‘zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda innovatsion ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish kerakligi hamda innovatsion ta‘lim metodlari va usullaridan biri hisoblangan shadowing ta‘lim texnologiyasining ingliz tilini o‘qitishda gapirish va tinglab tushunish ko‘nikmalarini yanada takomillashtirishda samarali ekanligi haqida bayon qilingan.

Kalit so‘zlar: xorijiy tillar, og‘zaki nutq, shadowing ta‘lim texnologiyasi, taqlid qilish, innovatsion ta‘lim metodlari, pedagogik ko‘nikmalar, aksent, gapirish, tinglash, talaffuz.

Annotation: This article presents the theoretical views of linguists on the importance of foreign languages in every field today and the development of oral speech competence in teaching English, and provides information about the important role of speaking and listening comprehension skills in teaching a foreign language. It has been stated that innovative educational technologies should be used in the development of oral competency, and that shadowing educational technology, considered one of the innovative educational techniques and methods, is effective in further improving speaking and listening comprehension skills in teaching English.

Keywords: foreign languages, oral speech, shadowing educational technology, imitation, innovative educational techniques, pedagogical skills, accent, speaking, listening, pronunciation.

Аннотация: В этой статье представлены теоретические взгляды лингвистов на важность иностранных языков сегодня во всех областях, а также на развитие устной речевой компетенции при обучении английскому языку, а также представлена информация о важной роли навыков говорения и понимания на слух в обучении иностранному языку. Было заявлено, что инновационные

образовательные технологии должны использоваться для развития устной речевой компетенции, а также что shadowing образовательные технологии, которая считается одним из инновационных методов и приемов обучения, эффективна в дальнейшем улучшении навыков говорения и понимания на слух при обучении английскому языку.

Ключевые слова: иностранные языки, устная речь, технология теневого обучения, имитация, инновационные методы обучения, педагогические навыки, акцент, говорение, аудирование, произношение.

Kirish. Bugungi kunda dunyoning yetakchi mamlakatlari ta'lim tizimiga oid tajribasini o'rganish, tahlil qilish, milliy ta'lim tilimizga mos bo'lgan jihatlarni amaliyotga tatbiq qilish bizdagi ta'lim tizimini jahon standartlari darajasiga olib chiqish uchun juda muhimdir. Ta'lim sohasidagi islohotlarni amalga oshirishda dunyoda va jamiyatda bo'layotgan barcha o'zgarishlarni hisobga olish, ana shu asosda qilinadigan ishlar mazmunini aniqlash juda muhim.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2021-yil 19-maydagi PQ-5117-sonli O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori qabul qilindi. Yuqoridagi qarorlar hamda mazkur faoliyatga oid boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda ushbu maqola muayyan darajada xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev chet tillarini o'rganishni aholi o'rtasida ommalashtirish va ularni mukammal o'zlashtirishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, ta'limning barcha bosqichlarida chet tillarini o'qitishning xalqaro miqyosda tan olingan dastur va darsliklarini joriy etishni muvofiqlashtirish, o'qituvchilarda zamonaviy pedagogik ko'nikmalarni rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi [1].

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Mamlakatimizda xorijiy tillarni o'qitish metodikasi bo'yicha J.J.Jalolov, V.I.Andriyanova, T.K.Sattarov, L.T.Axmedova, O'.H.Xoshimov, F.M.Rashidova, I.M.To'xtasinov kabi olimlar ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishgan. Jahon tilshunoslari Uillis, K. Bailey, S.Goh, S.Richard, S.Kadota, K.Kurata xorijiy tillarni o'qitishda og'zaki nutq ko'nikmalarini

rivojlantirish bo'yicha nazariy ma'lumotlar keltirilgan.

O'zbek uslubshunoslik maktabida oliy o'quv yurtlari filologik va nofilologik yo'nalish talabalarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini, xususan, turli ta'lim bosqichlaridagi til o'rganuvchilarning og'zaki nutqini rivojlantirishga qaratilgan bir qator tadqiqotlar amalga oshirilgan.

N.N.Normatova ta'kidlaganidek, oliy ta'limning lingvistik kafedralari uchun chet tilining og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirish jarayoni uni filologik bo'lmagan kafedralar uchun rivojlantirish jarayonidan farq qiladi. Jarayonning o'ziga xos xususiyatlari bor. O'qituvchi va talaba o'rtasidagi ikki tomonlama jarayon bo'lgan ta'lim sifati o'qituvchi mahoratining didaktik mukammalligiga, boshqa tomondan talabaning motivatsion faoliyatiga bog'liq [2].

Uillis (1996) ta'kidlashicha, paststress muhitini yaratish va tildan haqiqiy maqsadlarda foydalanish mazmunli muloqotga erishish yo'lidir va o'zaro ta'sir orqali o'quvchilar nutq ko'nikmalarini egallash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Uillis, shuningdek, tilni samarali o'rganish uchun ta'sir qilish, foydalanish va motivatsiya kabi muhim shartlarni ta'kidlaydi. Tilga bunday nuqtai nazardan kelib chiqqan holda, vazifaga asoslangan ta'lim kommunikativ faoliyatni loyihalashda va og'zaki nutqni rivojlantirish va takomillashtirishda ko'plab afzalliklarni beradi [3]. Og'zaki nutqni rivojlantirishda turli innovatsion ta'lim texnologiyalari bor. Hozirgi kunda shadowing ta'lim texnologiyasi og'zaki nutqni rivojlantirishda samalari ta'lim texnologiyalaridan biri hisoblanadi.

Tahlil va natijalar. Yuqorida ta'kidlab o'tganimizdek, tahlil qilinayotgan mavzu to'g'risida qator izlanishlar va tahlillar amalga oshirilgan bo'lib, maqolani yozish jarayonida asosli adabiyotlardan kerakli ma'lumotlarni to'plagan holda ma'lum bir izlanishlarni amalga oshirdik. Ingliz tilida og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy

innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanib kelinyapdi. Hozirgi kunda shadowing ta'lim texnologiyasi bu jarayonga yaqqol misol bo'ladi [4].

Shadowing bir vaqtning o'zida ikkita ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi: tinglash va gapirish. Ona tilida so'zlashuvchini tinglab, siz individual tovushlar va butun iboralarni talaffuz qilish xususiyatlarini farqlashni o'rganasiz. Keyin siz to'g'ri aksentni nusxalash orqali uning orqasidan takrorlaysiz.

Shadowing texnikasi besh bosqichga bo'linadi:

Ko'rmasdan taqlid qilish. Transkriptga qaramasdan yozuv tinglanadi va mohiyatni o'zi tushunishga harakat qiladi. Xuddi shu parchani bir necha marta takrorlaysiz, iloji boricha so'zlovchidan keyin takrorlanadi.

Matn bilan taqlid qilish. Ikkinchi bosqichda tarjimaga qarab, tashuvchining nutqini nusxa ko'chiradi. Faqat tarjima bilan chet tilidagi matnsiz, dizayn va grammatikani o'qimasdan taqlid qilish.

Soyadek takrorlash. Ommaviy axborot vositalariga taqlid qilish, lekin uning nutqining to'liq matni ko'z oldida bo'ladi.

Ishlab chiqish. Matnni qayta ovoz chiqarib o'qiladi, talaffuzning barcha nozikliklari va xususiyatlarini tahlil qilinadi.

Xat. Oxirgi bosqichda siz ommaviy axborot vositalarining nutqini qo'lda yozasiz-har bir jumla alohida yozib olinadi - ovoz chiqarib o'qiladi. Butun matn ovoz chiqarilib o'qiladi.

Xulosa va takliflar. Xulosa qiladigan bo'lsa, ingliz tilini o'qitishda bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy innovatsion metodlar va usullar muhimligi, shu jumladan shadowing ta'lim texnologiyasining gapirish va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish samarali ta'lim

texnologiyasi ekanligini ko'rishimiz mumkin. Bu maqolani tahlil qilib, ingliz tilini o'rganadigan nafaqat filologik talabalar, balki nofilologik talabalar ham shadowing ta'lim texnologiyasidan dars jarayonlarida foydalanilsa yanada samarali bo'lib, maqsadga muvofiq bo'lar edi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. "Chet tillarni o'rganishni ommalashtirishni samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida" 2021-yil 19-maydagi 312-son qarori.

2. Normatovna, N. N. Chet tili sifatida ingliz tilining og'zaki nutq malakalarini oshirish muammolari va ularni yo'q qilish imkoniyatlari. Integratsiyalashgan ta'lim bo'yicha xalqaro jurnal, 5(12), 96-99.

3. Yuldasheva O.O. O'quvchilarning diskurs og'zaki nutq ko'nikmasini-rivojlantirishga oid metod va texnologiyalar. Academic Research in Educational Sciences, 2022 270-271.

4. Jalolov J. Chet tili o'qitish metodikasi. "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi, Toshkent-2012.

5. Brown, D. (1994). Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy. New Jersey: Prentice Hall Regents.

6. Bygate, M. (1987). Speaking. New York: Oxford University Press.

7. Kadota, S. (2007). Shadowing to Ondoku no kagaku [Science of shadowing and oral reading]. Tokyo: Cosmopier.

8. Kurata, K. (2007). Nihogo shadowing no Ninchi mechanism ni kansuru kisokenkyu [a basic research on cognitive mechanism of shadowing]. Bulletin of the Graduate School of Education of Hiroshima University, 56(2), 259-265.

